

Súd: Okresný súd Žilina
Spisová značka: 8C/333/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5112236835
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 05. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Drahomír Mrva
ECLI: ECLI:SK:OSZA:2014:5112236835.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Žilina, v konaní pred sudcom JUDr. Drahomírom Mrvom, v právnej veci navrhovateľa: L. F., W.. XX.XX.XXXX, F.: XXX XX W. Č.. XXX, práv. zast.: Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom: Kuzmányho 29, 040 01 Košice, IČO: 47234466, za účasti vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľa: OMBUDSPOT, Združenie na ochranu práv spotrebiteľov, so sídlom: Šrobárova 2676/30, 058 01 Poprad, IČO: 37872117, práv. zast.: Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom: Kuzmányho 29, 040 01 Košice, IČO: 47234466, proti odporcovi: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom: Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, práv. zast.: JUDr. Barbora Korenecová, advokátka, so sídlom: Slnecná 765/3, 900 45 Malinovo, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, takto

rozhodol:

Súd zrušuje rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu Slovenská rozhodcovská a.s., Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava, sp. zn. SR 02117/11 zo dňa 13.04.2011.

O trovách konania súd rozhodne v rozhodnutí vo veci samej.

odôvodnenie:

Návrhom zo dňa 24.05.2011 sa navrhovateľ domáhal proti odporcovi zrušenia rozhodcovského rozsudku vydaného Stálym rozhodcovským súdom zriadeným spol. Slovenská rozhodcovská a.s., Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava, sp. zn. SR 02117/11 zo dňa 13.04.2011.

Svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 30.04.2010 mu bol poskytnutý úver vo výške 800,- eur odporcom ako fyzickej osobe so splatením v 12 mesačných splátkach po 131,- eur. Celkové splatenie úveru činilo 1.572,- eur. Na tento úver zaplatil splátky: dňa 28.5.2010 sumu 131,- eur, dňa 27.09.2010 sumu 131,- eur a dňa 21.02.2011 sumu 20,- eur. V roku 2010 sa mu stal úraz, ktorý ho dlhodobo vyradil z práce a dostal sa do platobnej neschopnosti. Na výzvu pracovníčky odporcu dňa 21.02.2011 uhradil 20,- eur, ktorá bola potrebná, aby navrhovateľa nedali na vymáhanie. Dňa 28.02.2011 obdržal navrhovateľ žalobu - návrh na začatie rozhodcovského konania o zaplatenie sumy 1.556,57 eur, zmenkový úrok 0,25% denne zo sumy 1.556,57 eur od 12.12.2010 do zaplatenia, zákonný úrok 6% ročne o sumy 1.556,57 eur od 26.01.2011 do zaplatenia a trovy rozhodcovského konania 377,01 eur. Listom zo dňa 8.3.2011 zaslal navrhovateľ žalobnú odpoveď, kde uviedol, koľko zaplatil, poukázal na to, že zmenka znie na sumu 1.556,57 eur a na to, že zmenkový úrok žiadajú od 12.12.2010, hoci úver je splatný dňom 28.04.2011 navyše s 96,5% navýšením poplatku k úveru. Dňa 26.04.2011 prevzal rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu, kde bolo rozhodnuté, že navrhovateľ je povinný zaplatiť odporcovi sumu 1.536,57 eur, zmenkový úrok 0,25% denne zo sumy 1.556,57 eur od 12.12.2010 do 21.02.2011 a zo sumy 1.536,57 eur od 22.02.2011 do zaplatenia a spolu so zákonným úrokom 6% ročne zo sumy 1.556,57 eur od 26.01.2011 do 21.02.2011, zo sumy 1.536,57 eur do zaplatenia, trovy rozhodcovského konania 377,01 eur. Vo zvyšku súd návrh zamietol. Navrhovateľ žiadal rozhodcovský rozsudok zrušiť, lebo odporca pred splatnosťou celého úveru

neoprávnenne požaduje k celkovému navýšeniu zmenkový úrok 0,25% denne a zákonný úrok 6% ročne z nesprávnej zostatkovej hodnoty už zaplatenej časti úveru.

Podaním doručeným súdu dňa 16.01.2012 do konania vstúpil vedľajší účastník na podporu navrhovateľa. Vedľajší účastník doplnil argumentáciu navrhovateľa a uviedol, že dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku je daný podľa § 40 ods. 1 písm.c/ a j/ zákona č. 244/2002 Z.z.. Dohodnutou rozhodcovskou doložkou dochádza k jednoznačnému zhoršeniu postavenia spotrebiteľa, nakoľko absenciou tejto doložky by bol odporca ako veriteľ nútený uplatňovať svoje nároky súdnou cestou na miestne príslušnom súde v obvode podľa bydliska občana. Pre každého spotrebiteľa je vhodnejšie zúčastniť sa súdneho konania na súde v obvode jeho bydliska než konania pred rozhodcovským súdom vzdialeným od jeho bydliska. Bez dohody o rozhodcovskom súde by sa navyše konalo podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorého znenie je priaznivejšie než štatút rozhodcovského súdu, ktoré sú známe omnoho väčšou benevolenciou postavenou v prospech podnikateľa v mnohých smeroch (doručovanie, konanie v neprítomnosti atď.). O zjavnú nerovnováhu ide aj preto, že daný rozhodcovský súd si vybral podnikateľ podľa ním sledovaného záujmu. Nevýhodou rozhodcovského konania je tiež nemožnosť podať opravný prostriedok, resp. v obmedzenej miere zrušiť rozhodnutie rozhodcovského súdu, čím sa zhoršuje postavenie spotrebiteľa. Poukázal na judikatúru Súdného dvora EÚ a na potrebu chrániť spotrebiteľa pred nekalými rozhodcovskými doložkami a tiež poukázal na rozhodnutia slovenských súdov, podľa ktorých rozhodcovská doložka dojednaná dodávateľom znemožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť rozhodnutie sporu štátnym súdom a núti spotrebiteľa neodvolateľne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu. Poukázal na to, že rozhodcu vybrala a v zmluve predformulovala nebanková spoločnosť a na to, že dohoda zmluvných strán o tom, že všetky spory vzniknuté zo zmluvy bude rozhodovať len rozhodcovský súd (rozhodca) sú neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a preto je takáto doložka neplatná a rozhodcovský rozsudok potom nie je materiálne vykonateľným exekučným titulom. Žiadal zrušiť napadnutý rozhodcovský rozsudok a odložiť jeho vykonateľnosť.

Na základe námietky neprípustnosti vedľajšieho účastníctva odporcu, súd uznesením č.k. 8C/333/2012-63 zo dňa 05.11.2012 rozhodol, že vstup vedľajšieho účastníka do konania pripustil. Odvolací súd uznesením čk. 6Co/17/2013-85 zo dňa 28.02.2013 uznesenie potvrdil.

Uznesením č.k. 8C/333/2012-122 zo dňa 08.10.2013 súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodcovského rozsudku. Odvolací súd uznesením čk. 5Co/618/2013-140 zo dňa 20.12.2013 uznesenie potvrdil.

Odporca sa k veci vyjadril podaním zo dňa 16.05.2014 a uviedol, že navrhovateľ bol v konaní označený obchodným menom, IČO-m a miestom podnikania, ktoré ho definujú ako fyzickú osobu- podnikateľa. Zmluva o úvere nebola spotrebiteľskou zmluvou, nakoľko navrhovateľ vstúpil do právneho vzťahu s odporcom s vyhlásením, že poskytnuté peňažné prostriedky použije len na výkon povolania. Ak dodávateľ koná v dobrej viere, že druhá strana nie je spotrebiteľ, nemôže sa táto osoba dovolávať toho, že mala postavenie spotrebiteľa. Pokiaľ spotrebiteľ predstiera, že je podnikateľ, je treba takúto obligáciu charakterizovať ako obchod a nie spotrebiteľský záväzok a je potrebné chrániť dobrú vieru dodávateľa. Poukázal na rozhodovacia prax v skutkovo podobných prípadoch, podľa ktorej navrhovateľ vystupoval pri uzatváraní zmluvy ako podnikateľ, čo bolo vyznačené v zmluvách o úvere, a preto sa nemôže domáhať ochrany podľa zákona o ochrane spotrebiteľa a nie je podstatné ani tvrdenie, že poskytnutý úver spotreboval ako fyzická osoba. Pokiaľ je navrhovateľ v zmluve o úvere špecifikovaný ako živnostník s uvedením obchodného mena a IČO, je zrejmé, že v záväzkovom vzťahu založenom zmluvou o úvere vystupoval ako podnikateľ a bol mu úver poskytnutý na účel podnikania. Rozhodujúce je, že navrhovateľ pri uzatváraní zmluvy deklaroval, že potrebuje finančné prostriedky na účely podnikania a nebolo povinnosťou odporcu pred uzatvorením zmluvy skúmať, na čo navrhovateľ v skutočnosti úver použije a takéto skúmanie nebolo ani v jeho možnostiach. Odporca je toho názoru, že uvedenú zmluvu o úvere nie je možné posudzovať ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere a navrhovateľa nemožno považovať za spotrebiteľa.

Súd pojednával dňa 20.05.2014 v neprítomnosti odporcu a jeho právneho zástupcu, pričom právny zástupca odporcu podaním zo dňa 16.05.2014 žiadal ich neúčast' ospravedlniť a súhlasil, aby súd pojednával bez ich prítomnosti.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom prítomných účastníkov a oboznámením sa s listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v súdnom spise, vrátane spisu Stáleho rozhodcovského súdu sp.zn. SR 02117/11 a zistil nasledovný skutkový stav:

Účastníci konania dňa 30.04.2010 uzavreli zmluvu o úvere, na základe ktorej odporca poskytol navrhovateľovi úver vo výške 800,- eur. Poskytnutý úver sa navrhovateľ zaviazal splácať v 12 mesačných splátkach vo výške 131,- eur. V zmluve o úvere je v časti, ktorá má slúžiť na označenie účelu poskytnutia úveru, označené krížikom políčko, podľa ktorého mali byť finančné prostriedky navrhovateľovi poskytnuté na účely podnikania. Ďalej bol súdu predložený splátkový kalendár podpísaný oboma zmluvnými stranami dňa 30.04.2010. Z predloženej zmenky č. 508500424 zo dňa 30.04.2010 vyplýva, že navrhovateľ ako vystaviteľ zmenky sa zaviazal, že zaplatí za túto zmenku pri predložení na rad odporcovi sumu 1.556,57 eur spolu so zmenkovým úrokom 0,25% denne od 12.12.2010.

Ďalej súd z rozhodcovského spisu zistil, že konanie na rozhodcovskom súde inicioval odporca návrhom zo dňa 10.02.2011. Výzvou na žalobnú odpoveď zo dňa 22.02.2011 bol navrhovateľ ako dlžník vyzvaný na predloženie žalobnej odpovede, ktorú navrhovateľ rozhodcovskému súdu doručil dňa 11.03.2011, kde nesúhlasil s výškou žalovaného dlhu a poukazoval na to, že úver ešte nenadobudol splatnosť.

Z rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s., so sídlom: Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava, vydaného rozhodcom JUDr. Michalom Rašlom, sp.zn. SR 02117/11 z 13.04.2011 súd zistil, že rozhodca rozhodol tak, že uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť odporcovi sumu 1.536,57 eur, zmenkový úrok 0,25% denne zo sumy 1.556,57 eur od 12.12.2010 do 21.02.2011 a zo sumy 1.536,57 eur od 22.02.2011 do zaplataenia a spolu so zákonným úrokom 6% ročne zo sumy 1.556,57 eur od 26.01.2011 do 21.02.2011, zo sumy 1.536,57 eur do zaplataenia, trovy rozhodcovského konania 377,01 eur. Vo zvyšku súd návrh zamietol. Rozhodcovský rozsudok bol podľa doručenky na č.l. 107 navrhovateľovi doručený dňa 26.04.2011.

Ustanovenia Všeobecných podmienok poskytnutia úveru v bode 15 (č.l. 108) upravujú riešenie sporov, a to rozhodcovskú doložku tak, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy o úvere, ručiteľského vyhlásenia, vrátane sporu o ich platnosť, výklad alebo zrušenie, ako aj spory, ktoré vzniknú z dohody o vyplnení zmenky zabezpečujúcej túto úverovú zmluvu a uplatnenia práv z takto vyplnenej zmenky, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, budú riešené a/ pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným spoločnosťou Slovenská rozhodcovská a.s., so sídlom: Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava, IČO: 35 922 761, zapísanou v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, oddiel: Sa, vložka č. 3530/B (ďalej len rozhodcovský súd). Ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na rozhodcovskom súde, rozhodcovské konanie bude vedené podľa vnútorných predpisov rozhodcovského súdu, a to jedným rozhodcom ustanoveným podľa vnútorných predpisov rozhodcovského súdu. b/ pred príslušným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca strana podá žalobu na súde podľa príslušného právneho predpisu (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Podľa § 40 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní,

Účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namieta,
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona, 14) alebo

- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 41 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods.1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Pri zákonom posudzovaní konkrétneho prípadu súd dospel k záveru, že záväzkový vzťah, ktorý vznikol na základe zmluvy o úvere zo dňa 30.04.2010 medzi navrhovateľom ako dlžníkom a odporcom ako veriteľom je vzťahom občianskoprávnym. Odporca ako veriteľ v danom prípade pri uzatváraní predmetnej zmluvy konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, nakoľko z jeho výpisu z obchodného registra vyplýva, že predmetom jeho činnosti je okrem iného aj poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Súd je tohto názoru, že navrhovateľ zmluvu uzatváral ako spotrebiteľ a z tohto dôvodu má predmetná úverová zmluva charakter spotrebiteľskej zmluvy podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Súd konštatuje včasné podanie návrhu o zrušenie rozhodcovského rozsudku navrhovateľom (rozhodcovský rozsudok navrhovateľovi doručený dňa 26.04.2011, žaloba na súde podaná dňa 26.05.2011, teda v 30 dňovej lehote).

Súd sa vzhľadom na námietky odporcu osobitne zaoberal postavením navrhovateľa, teda tým, či sa jedná alebo nejedná o spotrebiteľa, pričom dospel k záveru, že v danom prípade navrhovateľ ako dlžník pri uzatváraní zmluvy o úvere konal ako spotrebiteľ.

Otázku, či navrhovateľ má alebo nemá postavenie spotrebiteľa v tomto spore posudzoval Krajský súd Bratislava, ktorý dvakrát rozhodoval o miestnej príslušnosti okresných súdov na konanie v predmetnej veci. Uvedená otázka bola totiž smerodajná pre určenie miestnej príslušnosti na konanie, ktorá miestna príslušnosť sa určuje podľa rôznych kritérií, ak je navrhovateľom v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku spotrebiteľ, alebo ak navrhovateľ spotrebiteľom nie je.

Krajský súd Bratislava v uznesení zo dňa 19.12.2011 (číslo listu 23) výslovne uviedol, že je nepochybné, že navrhovateľ je spotrebiteľom v zmysle ust. § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka a že odporca je dodávateľom v zmysle ust. § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Vyslovil tiež názor, že predmetný spor vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy. Krajský súd Bratislava v uznesení zo dňa 28.09.2012 (číslo listu 57) uviedol, že na uvedenom názore i naďalej zotráva, a teda platí, ako už bolo vyššie uvedené, že

navrhovateľ vystupuje v tomto spore ako spotrebiteľ (preto bola aj miestna príslušnosť súdu určovaná podľa pravidiel platiacich pre prípad, že je navrhovateľ spotrebiteľom).

Rovnaký názor o postavení navrhovateľa ako spotrebiteľa vyslovil už raz okresný súd v uznesení č.k. 8C/333/2012-63 zo dňa 05.11.2012, ktoré bolo potvrdené odvolacím súdom, ktorý sa stotožnil s uvedeným posúdením ohľadne spotrebiteľského charakteru sporu. Odvolací súd na str. 4 uznesenia č.k. 6Co/17/2013-85 zo dňa 28.02.2013 konštatoval, že medzi účastníkmi sa nesporne jedná o spotrebiteľský vzťah (tak ako to opakovane konštatoval vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach i Krajský súd Bratislava, ako súd nadriadený), v priebehu tohto súdneho konania, so závermi ktorého sa odvolací súd v tejto veci v plnom rozsahu stotožnil. Uviedol, že z rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu je známe, že úverové zmluvy uzatvorené nebankovou inštitúciou POHOTOVOST', s.r.o. často odkazujú na výkon činnosti, povolania alebo zamestnania ako účel úveru, pričom v skutočnosti dlžníci nemajú vlastný podnik a sú nezamestnaní, dôchodcovia alebo penzisti a podobne; alebo používajú úver na súkromné účely. Cieľom týchto praktík je zrejme obísť uplatňovanie pravidiel na ochranu spotrebiteľa. Na uvedenom závere odvolacieho súdu preto nič nemení ani označenie navrhovateľa v zmluve o úvere za živnostníka (s uvedením jeho IČO a čísla zo živnostenského registra). Bezpečným preukázaním "výkonu povolania" dlžníka nemôže byť (nie je) len všeobecný údaj o uzavretí zmluvy (poskytnutí úveru) na výkon povolania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aké je povolanie odberateľa a aký konkrétny súvis s takýmto povolaním či predmetom činnosti odberateľa vôbec uzavretie príslušnej zmluvy má. Preto je potrebné pri rozhodovaní v tejto veci vychádzať z definície spotrebiteľa uvedenej v ust. § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplýva, že spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Nad rámec uvedeného súd ešte dodáva nasledovné:

Podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 2 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z.z., na účely tohto zákona sa rozumie

a) spotrebiteľom fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania,

Z takýchto ustanovení jednoznačne vyplýva, že definícia spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy v Občianskom zákonníku je síce podobná definícii spotrebiteľa podľa zákona o spotrebiteľských úveroch / ďalej len ZoSÚ/ (platného a účinného v čase uzavretia zmluvy). Tento záver treba vyvodiť z toho, že kým ustanovenie § 2 písm. a/ ZoSÚ považuje za spotrebiteľa fyzickú osobu, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania (z čoho tak plynie, že dlžníkov z úverov poskytnutých na výkon zamestnania, povolania či podnikania zásadne za spotrebiteľov považovať nemožno); výkladom úpravy v Občianskom zákonníku citovanej vyššie treba dospieť k tomu, že tzv. nespotebiteľom je len tá osoba, ktorá do postavenia odberateľa tovaru či služieb vstupuje konaním v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, a to rozumejúc v rámci vlastnej zárobkovej činnosti slúžiacej rovnako ako u dodávateľa na dosiahnutie zisku a nielen uspokojovaniu osobných potrieb odberateľa či príslušníkov jeho domácnosti.

Podľa názoru súdu, len vtedy, ak ide o podnikanie vykonávané v režime obdobnom obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a aj o súvis uzavretia zmluvy či jej plnenia s takýmto podnikaním odberateľa (potenciálneho spotrebiteľa), ide o vzťah nespádajúci pod úpravu spotrebiteľských zmlúv v Občianskom zákonníku. Úprava normami spotrebiteľského práva pritom nevykazuje znaky kompaktnosti, ucelenosti - čiže stavu, v ktorom by mala byť celkom vylúčená použiteľnosť všeobecných ustanovení o spotrebiteľských zmluvách (v OZ.) s poukazom na konkrétnu úpravu niektorého inštitútu v inom zákone (spotrebiteľské úvery v ZoSÚ). Nad princíp uprednostnenia predpisu špeciálneho (lex specialis, tu ZoSÚ) pred predpisom všeobecným (lex generalis) tu totiž zmysel úpravy kladie princíp subsidiarity, teda potreby podporného použitia celej všeobecnej úpravy spotrebiteľských zmlúv alebo prípadne i len jej častí tam, kde osobitná úprava problém nerieši vôbec, nečiní tak úplne alebo z určitého dôvodu na posudzovaný problém nedopadá, avšak zároveň je celkom nesporné, či aspoň uspokojivo nevyvrátené, že tu inak ide o spotrebiteľský vzťah.

Dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania úverového dlžníka ťaží toho, kto tvrdí takúto výnimku, teda veriteľa. I v prípade pochybností

o tom, či ide o spotrebiteľskú zmluvu má dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ (veriteľ) a existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že aj nespotebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne - spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti (musí byť preukázané, aké je podnikanie odberateľa a aký konkrétny súvis s podnikaním odberateľa vôbec uzavretie úverovej zmluvy má). Takúto povinnosť si však odporca ako veriteľ v prejednávanej veci nespĺnil. Preto treba mať za to, že vymedzenie účelu poskytnutia úveru v konkrétnej veci „na výkon podnikania“ má mať rovnaký význam, ako keby v zmluve nebol jej účel vymedzený vôbec.

S poukazom na to súd vyhodnotil navrhovateľa ako spotrebiteľa a úverovú zmluvu ako zmluvu spotrebiteľskú.

Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že rozhodcovská zmluva, ktorá má formu rozhodcovskej doložky medzi účastníkmi konania je neplatná, a to z nasledovných dôvodov:

Rozhodcovská doložka je súčasťou obsahu všeobecných podmienok poskytovania úveru, ktoré tvorili súčasť formulárovej úverovej zmluvy, ktorú odporca v rámci svojej podnikateľskej činnosti používa v prípadoch uzatvárania zmlúv rovnakého druhu a neurčitého počtu. Podľa názoru súdu je však dojednanie rozhodcovskej doložky vo všeobecných podmienkach k spotrebiteľskej zmluve neprijateľnou podmienkou, ktorá je zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná. Svoj názor súd opiera o to, že spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ale aj úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k prístúpeniu na podmienky vopred pripravené dodávateľom bez toho, aby mohol podstatným spôsobom ovplyvniť ich obsah. Aj v predmetnom prípade navrhovateľ nemal možnosť podstatným spôsobom obsah predmetnej zmluvy a všeobecných podmienok ovplyvniť, nakoľko táto bola spísaná na predtlačenom formulári, ktorej súčasťou sú aj všeobecné obchodné podmienky. Povaha zmluvy je teda adhézna, a preto ju spotrebiteľ mohol prijať buď ako celok resp. odmietnuť. Obsah rozhodcovskej doložky bol dodávateľom vopred pripravený na formulárovej zmluve. Len veľmi ťažko možno predpokladať, že si spotrebiteľ bol vedomý všetkých dôsledkov, ktoré so sebou dojednanie rozhodcovskej doložky nesie. Keďže zmyslom, cieľom a účelom právnych noriem týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa je poskytnúť spotrebiteľom minimálne takú úroveň ochrany, aká je stanovená smernicou 93/13/EHS, tak aj vnútroštátny súd je povinný vykladať predmetné ustanovenia smernice a vnútroštátneho práva tak, aby bol dosiahnutý výsledok stanovený predmetnou smernicou. Svoj názor o neprimeranej povahe predmetnej rozhodcovskej doložky súd opiera aj o stanovisko Súdneho dvora (ES) vo veci C-243/08 zo dňa 04.06.2009 Pannon GSM Zrt. proti Erzsébet Sustikné Győrfi bod 40, v ktorom Súdny dvor konštatuje, že vopred stanovená podmienka v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a dodávateľom v zmysle smernice (93/13/ES), ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorá priznáva právomoc pre všetky spory vyplývajúce zo zmluvy súdu, v obvode ktorého sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, spĺňa všetky podmienky, aby mohla byť z hľadiska smernice 93/13/EHS kvalifikovaná ako nekalá. V rozhodovanej veci teda už len to, že podmienka rozhodcovskej doložky bola vopred stanovená v zmluve odporcom a nebola individuálne dohodnutá, je nekalá a tiež sídlo rozhodcovského súdu sa nachádza v sídle odporcu. O nekalú rozhodcovskú doložku sa jedná aj z dôvodu neprijateľného miesta rozhodcovského konania, ktoré môže spotrebiteľa odradiť od uplatnenia svojich práv (rozsudok SDEÚ vo veci C 40/08 Asturcom Telecomunicaciones SL proti Dristina Rodriguez Nogueira). Navrhovateľ má bydlisko v okrese Kysucké Nové Mesto a miesto rozhodcovského konania bolo v Bratislave, čo nespĺňalo požiadavku predvídateľnosti a dostupnosti rozhodcovského súdu. Na základe dodávateľom vopred stanoveného obsahu rozhodcovskej doložky rozhodoval rozhodcovský súd zvolený odporcom, a to pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným spoločnosťou Slovenská rozhodcovská a.s., so sídlom Bratislava, teda v sídle odporcu.

Rovnako, ak v zmysle rozhodcovskej doložky sa vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom. V danej veci spotrebiteľ síce mal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa tejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa - odporcu, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu.

Podľa názoru súdu rozhodcovská doložka, ktorá mala v predmetnom konaní založiť legitimitu pre exekučný titul, znemožňuje voľbu navrhovateľa ako spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak by v konaní vystupoval na strane žalovaného (tak, ako tomu bolo aj v predmetnom

rozhodcovskom konaní). Už túto skutočnosť je potrebné považovať za neprijateľnú podmienku, a to v neprospech navrhovateľa - spotrebiteľa.

Doložku nie je možné akceptovať, ak by vyžadovala od spotrebiteľa podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Teda ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r) OZ nie je len o možnosti výberu medzi štátny a súkromným súdom, ale o dôsledkoch, či doložka nenúti spotrebiteľa podrobiť sa arbitráži. Je známe, že existuje len minimum prípadov, v ktorých by nejaký spotrebiteľ vyvolal konanie pred rozhodcom a pokiaľ sa tak predsa len stalo, ide s najväčšou pravdepodobnosťou o výnimočný prípad. Súd zastáva názor, že možnosť voľby pre spotrebiteľa je len iluzórna, pretože takmer s pravidelnosťou rozhodcovské žaloby podávajú dodávatelia, tak, ako tomu bolo aj v konkrétnom prípade. V takomto prípade potom spotrebiteľ - navrhovateľ na základe rozhodcovskej doložky v takom znení, v akom bola do úverovej zmluvy vnesená, nemá inú možnosť, ako sa len podrobiť, na základe návrhu dodávateľa iniciovanému, rozhodcovskému konaniu. Pretože, ak má podľa znenia rozhodcovskej doložky právo voľby žalobca, čo je takmer výlučne vždy dodávateľ, potom uvedená doložka spotrebiteľovi, ktorý v drvivej väčšine prípadov vystupuje ako žalovaný, nedáva absolútne žiadnu možnosť voľby a núti ho podrobiť sa voľbe dodávateľa.

Takto formulovaná rozhodcovská zmluva je potom celkom zrejme najmä v prospech dodávateľa, ktorý už pri koncipovaní rozhodcovskej doložky (ako, že táto nebola medzi účastníkmi zmluvy individuálne dojednaná, ale bola jednostranne dodávateľom do úverovej zmluvy ako „predformulovaná“ vnesená, počítajúc s tým, že právne menej zdatný spotrebiteľ nebude môcť pri podpise zmluvy posúdiť dopad takto sformulovanej rozhodcovskej doložky) ráta s tým, že v drvivej väčšine prípadov bude práve dodávateľ v pozícii žalobcu majúceho možnosť podať žalobu na rozhodcovský súd bez toho, aby uvedený postup mohol spotrebiteľ akokoľvek ovplyvniť.

Súd je toho názoru, že rozhodcovská doložka v úverovej zmluve zo dňa 30.04.2010 je v rozpore so znením § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, čo má za následok absolútnu neplatnosť predmetného zmluvného ustanovenia. Keďže rozhodcovská zmluva je neplatná, rozhodcovské konanie nemalo prebehnúť a nemal byť vydaný ani rozhodcovský rozsudok, čo je samo o sebe dôvodom na jeho zrušenie bez ďalšieho skúmania prípadných iných namietaných dôvodov.

Z vyššie uvedených dôvodov súd potom návrhu navrhovateľa vyhovel v plnom rozsahu.

Vo výroku o náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 151 ods. 1 vety prvej OSP, podľa ktorého o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

V súvislosti s tým odkazuje súd na ust. § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z., podľa ktorého, ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodu podľa ust. § 40 písm. a) a c) pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

Súd zrušil rozhodcovský rozsudok s poukazom na neplatnosť rozhodcovskej doložky. Bude povinnosťou súdu pokračovať v konaní o žalobe rozhodcovského konania (ako to vyplýva z ust. § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z.), preto aj o trovách konania bude možné rozhodnúť až v rozhodnutí, ktorým sa konanie skončí, pretože úspech v spore bude možné vysloviť až po konečnom rozhodnutí vo veci samej (viď rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 16Co 191/2013-104 zo dňa 28.10.2013).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Žilina.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 OSP), t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sleduje, musí byť podpísané a datované, uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolaie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa ustanovenia § 221 ods. 1 OSP, súd rozhodnutie zruší, len ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,
- c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,
- f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,
- g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát,
- h) súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil vec, a preto nevykonal ďalšie navrhované dôkazy,
- i) sa rozhodlo bez návrhu, nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali,
- j) bol odvolacím súdom schválený zmier.

Podľa ustanovenia § 205a ods. 1 OSP, skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa, sú pri odvolaní proti rozsudku alebo uzneseniu vo veci samej odvolacím dôvodom len vtedy, ak

- a) sa týkajú podmienok konania, vecnej príslušnosti súdu, vylúčenia sudcu (prísediaceho) alebo obsadenia súdu,
- b) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej,
- c) odvolateľ nebol riadne poučený podľa § 120 ods. 4,
- d) ich účastník konania bez svojej viny nemohol označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Podľa ustanovenia § 205a ods. 2 OSP, ustanovenie § 205a ods. 1 OSP sa nepoužije v konaniach podľa § 120 ods. 2.

Odvolaie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a príloh tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis s prílohami, ak je to potrebné. Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov); ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.